

SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

Studenters upplevelse av distansundervisning med anledning av Covid-19

Bakgrund

Covid-19

I slutet av 2019 upptäcktes en ny infektionssjukdom vid namn covid-19. Covid-19 orsakas av ett så kallat coronavirus, som fått namnet SARS-CoV-2. Sjukdomen spred sig snabbt och utvecklades till en pandemi. Eftersom det är en ny sjukdom finns det inget vaccin, inget botemedel och ingen är immun.

Covid-19 smittar framför allt via så kallad droppsmitta. Den som får covid-19 kan smitta andra från och med att de första symtomen kommer. Sjukdomen är mest smittsam de första dagarna, men det finns risk för smitta så länge personen har symtom, och även några dagar efteråt.

För att minska spridningen av covid-19 har regeringen rekommenderat universitet och högskolor att övergå till distansundervisning. Göteborgs universitet har hörsammat rekommendationen samt fattat beslut om att universitetets medarbetare i möjligaste mån ska arbeta hemma.

Beslutet som rektor fattade den 17 mars 2020 innebär inte att universitetet stänger, utan utgångspunkten är att arbete inom utbildning, forskning, samverkan och administration fortgår. Arbete inom verksamhetskritiska funktioner säkerställs i det längsta.

Distansstudier

Beslutet innebär att utbildningen vid Göteborgs universitet för att minska smittspridningen av covid-19, i möjligaste mån har övergått till utbildning med hjälp av digitala verktyg.

För studenter har detta under perioden 17 mars-7 juni inneburit följande:

- Undervisning i universitetets lokaler har övergått till distansundervisning.
- Salstentor har ersatts med examinationsform som inte kräver fysisk lokalisering.
- VFU, praktik, externa examensarbeten och liknade genomförs i enlighet med vårdorganisationens riktlinjer.
- För studenten berörd institution bedömer om någon del av studentens studier, i undantagsfall, kräver fysisk närvaro.
- Respektive institution, kursledare och lärare har arbetat fram de förändringar som krävs för att upprätthålla utbildning av acceptabel kvalitet utan fysisk närvaro i universitetets lokaler.

Hösten 2020 och framåt

Det tidigare rektorsbeslutet med inriktning för höstterminen 2020 reviderades den 28 augusti. Sammanfattningsvis gäller följande på Göteborgs universitet under höstterminen 2020:

- Universitetet kommer fortsatt att bedriva en stor del av verksamheten digitalt och på distans.
- Som huvudregel gäller fortsatt tillfälligt hemarbete, restriktivitet med resor, att undvika trängsel i universitets lokaler och att hålla avstånd.
- Sammankomster med fler än 50 personer ska som huvudregel inte äga rum i universitetets lokaler.

Rektors inriktningsbeslut följer regeringens förändrade rekommendationer och medger i specifika fall möjlighet till begränsad och anpassad återgång till campus. Det handlar om introducerade moment för de som startar sin utbildning (oavsett nivå), sistaårs-studenter, internationella studenter som är i Sverige, examinationer som bara går att genomföra på campus, vissa undervisningsmoment samt verksamhetsförlagd utbildning.

Syftet med enkäten

I slutet av maj 2020 genomförde Samhällsvetenskapliga fakultetskansliet en enkät riktad till studenter. Syftet med enkäten var

1. att erhålla information om studenternas upplevda hälsa och levnadsförhållanden
2. att undersöka om, och i så fall hur, studenterna upplevde att kvaliteten på utbildningen har påverkats av distansundervisningen
3. att följa upp hur studenterna upplevt att distansundervisningen har påverkat deras lärande
4. att undersöka studenternas upplevelse av stöd och information under krisen, samt
5. att ringa in studenternas upplevelse av för- och nackdelar med distansundervisning

Resultatet utgör underlag för fakultetens, institutioners och lärares fortsatta planering och utveckling av verksamheten under och efter covid-19.

Datainsamling

Enkäten skickades ut till 8216 studenter vid Samhällsvetenskapliga fakulteten. 1907 respondenter, motsvarande 23 %, deltog i undersökningen.

Undersökningen genomfördes under perioden 20 maj – 7 juni 2020.

Sammanfattning

Av de svarande studenterna uppger en majoritet att de oroar sig för konsekvenser av covid-19 för sina närstående samt för samhället i stort. Fler än hälften av respondenterna uppger att de oroar sig mer än förut för sin egen hälsa. 50 % oroar sig mer än förut för sin ekonomi.

Större delen av de svarande studenterna har under tillfrågad period känt sig glada och på gott humör. Hälften har känt sig lugna och avslappnade, aktiva och kraftfulla, samt pigga och utvilade när de vaknat. Majoriteten av de svarande studenterna upplever dock att deras välbefinnande har blivit sämre sedan omställningen.

De svarande studenterna är över lag nöjda med stöd och information. Hälften av respondenterna är nöjda med stöd och information från undervisande lärare. De flesta är varken nöjda eller missnöjda med stöd/information från administrativ personal samt universitetets servicefunktioner.

För de allra flesta studenterna verkar de praktiska och tekniska förutsättningarna fungera bra. Fritextsvar visar dock att ett flertal studenter upplever att deras förutsättningar försämrats i och med att biblioteken under vårterminen har haft stängt eller begränsade öppettider. Svaren pekar vidare på stor individuell variation, det som vissa upplever som en nackdel med omställningen upplever andra som en fördel. Internationella studenter, föräldrar med små barn hemma samt personer med lässvårigheter och/eller koncentrationssvårigheter hänvisar ibland till sig själva som särskilt negativt påverkade av omställningen.

Gällande olika former av online-undervisning anser mer än hälften av respondenterna att det har fungerat bra. Efter omställningen uppger hälften av respondenterna att de är nöjda med examinationer, seminarier/diskussioner, föreläsningar och handledning.

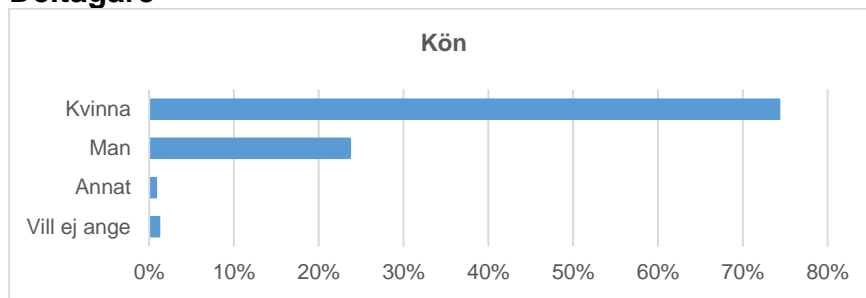
Resultatet från studenternas värderingar av sitt eget lärande visar att majoriteten av respondenterna upplever att fokus på föreläsningar/seminarier försämrats, samt att intresse/motivation för studierna försämrats. Ingen större skillnad gällande insatser/resultat på examinationer och närvaro syns.

Av de svarande studenter som deltagit i uppsats/forskningsarbete anser en majoritet att uppsats/forskningsarbetet på ett eller annat sätt har påverkats av covid-19. Resultatet för de svarande studenter som deltagit i verksamhetsförlagd utbildning pekar på att kontinuitet i handledning upplevdes som opåverkad, likaså engagemanget från handledare. Däremot uppgav mer än hälften av respondenterna att möjligheten till deltagande och att hinna med alla moment hade försämrats. Detta tycks i sin tur ha påverkat upplevelsen av att uppnå lärandemålen.

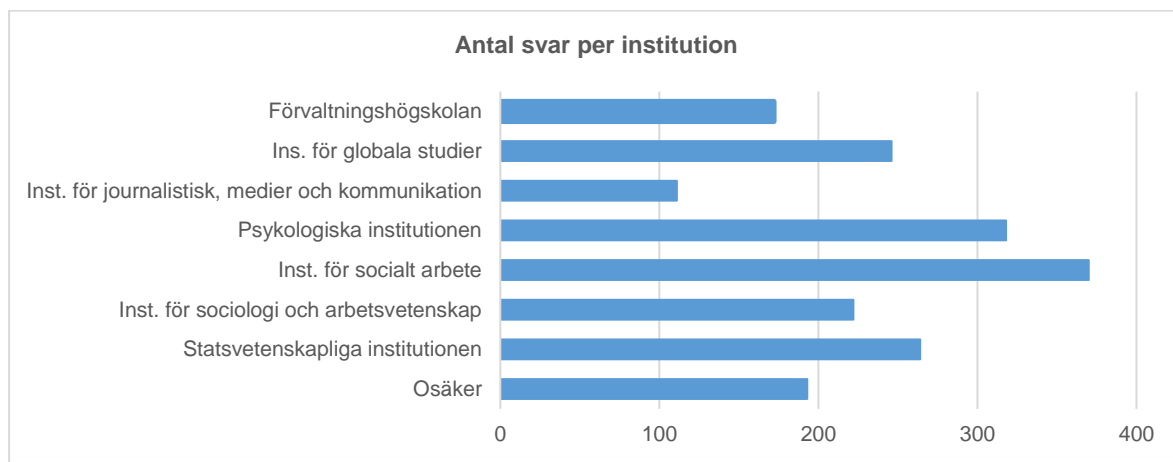
Resultatet pekar på att distansutbildningen har påverkat studenter olika beroende på bland annat ålder. Äldre studenter (40+) tycks ha lättare att hantera situationen än yngre studenter. Många studenter menar att omställningen har medfört fördelar såsom minskat resande, mer tid till läsning och möjlighet att själv planera sina studier. Bland nackdelarna med distansutbildning pekar resultat bland annat på bristande motivation och fokus, avsaknad av socialt sammanhang samt försämrad studiemiljö.

Resultat och analys

Deltagare

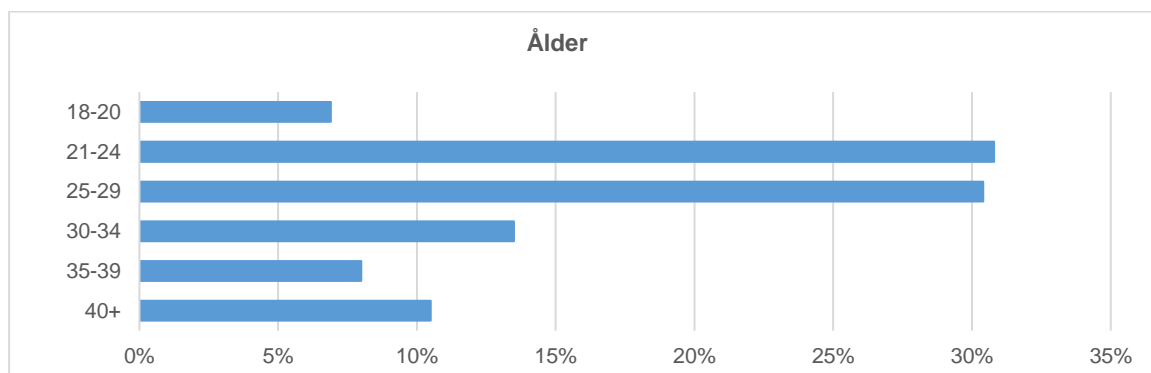
Figur 1

Figur 2

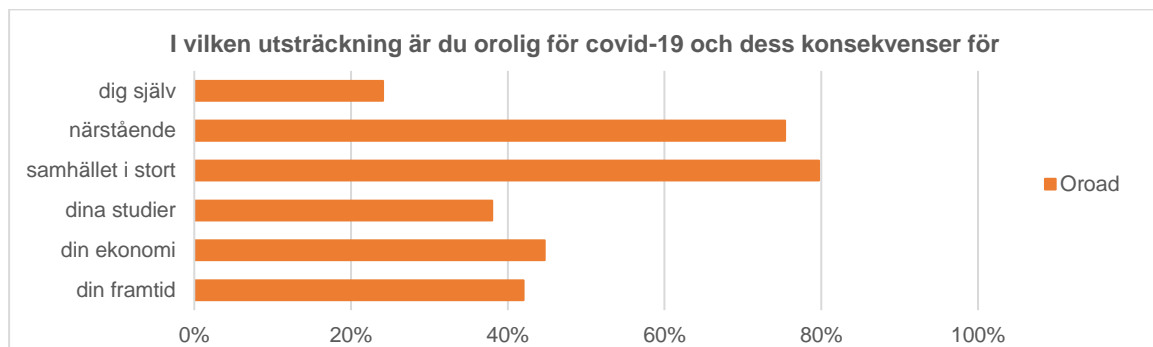
Av de 1907 studenter som svarade på enkäten var 1412 (74 %) av de svarande kvinnor och 451 (24 %) var män. 15 personer (0,8 %) angav icke-binär/annan könsidentitet och 23 personer (1,2 %) ville inte ange kön.

Majoriteten av de svarande var i åldern 21-29 år. De flesta studerade under aktuell period på termin 2, det vill säga med start hösten 2019. 76 % av de svarande studenterna studerade på grundnivå. 78 % studerade på program.

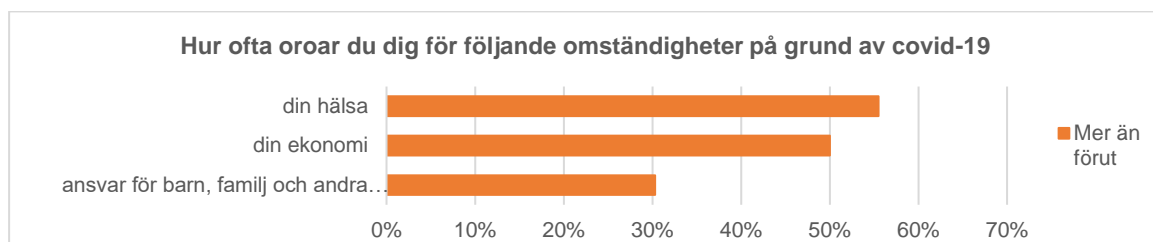

Figur 3

Hälsa och levnadsförhållanden

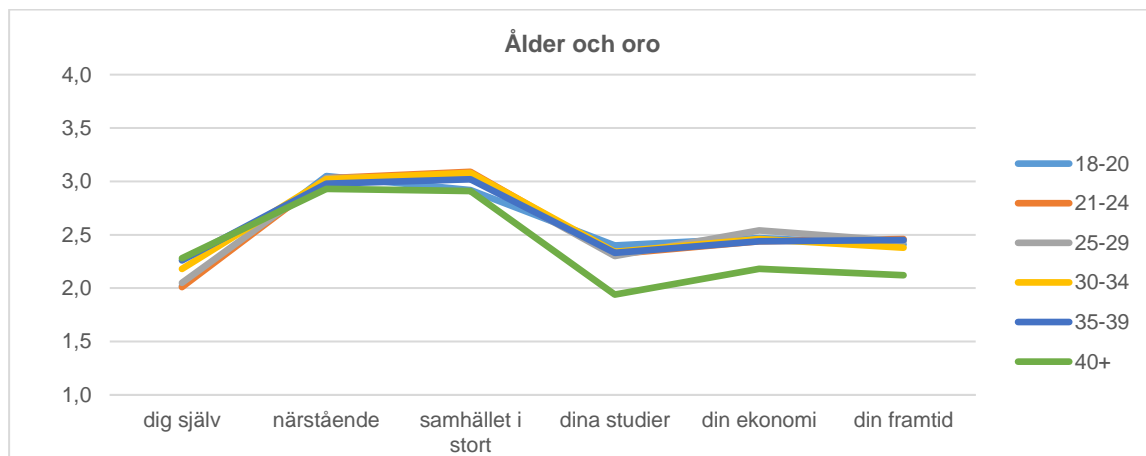

Figur 4

Figur 5

Av de svarande studenterna uppger en majoritet att de oroar sig för konsekvenser av covid-19 för sina närstående samt för samhället i stort. Respondenterna oroar sig inte lika mycket för konsekvenser för sig själva. På frågan om hur ofta de oroar sig för olika omständigheter svarar dock fler än hälften av studenterna att de oroar sig mer än förut för sin egen hälsa. 50 % oroar sig mer än förut för sin ekonomi. 30 % uppger att de mer än förut oroar sig för ansvar för barn, familj och andra ihop med studier.

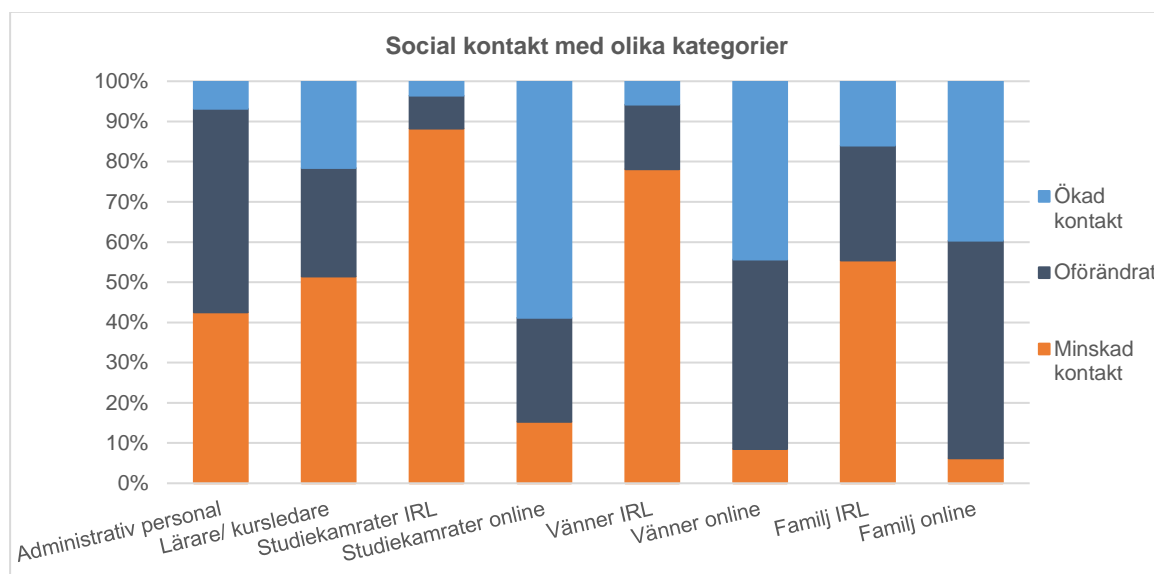
Figur 6

Resultatet uppdelat på ålder visar att studenter som är 40 år eller äldre i lägre utsträckning än yngre studenter oroar sig för sina studier, sin ekonomi och sin framtid. De äldre studenterna ser dock ut att oroa sig något mer för sig själva, än vad de yngre studenterna gör.

70 % av de svarande studenterna uppger att de inte tror att de (under den tillfrågade perioden) har blivit smittade med covid-19, samt att de känner sig friska. 11 % uppger att de har symptom på covid-19, men att de inte har blivit testade.

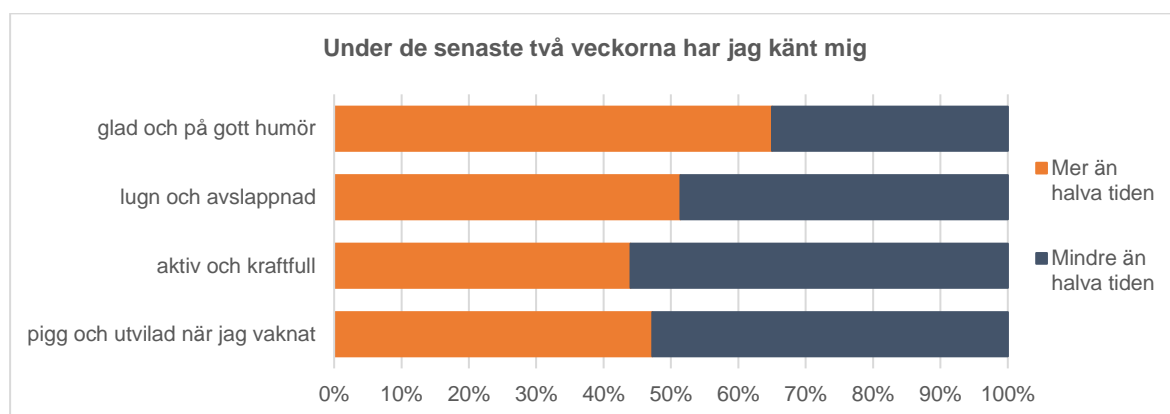
Gällande intag av alkohol svarar 51,5 % av respondenterna att de dricker lika mycket som tidigare. 34,5 % svarar att de dricker mindre än tidigare. 45 % av de svarande studenterna uppger att deras fysiska aktivitet har minskat i jämförelse med innan omställningen.

Av de svarande studenterna anser 78 % att universitetet vidtagit lämpliga åtgärder på grund av covid-19. 55 % av respondenterna anser att Folkhälsomyndigheten/Sveriges åtgärder har varit lämpliga. 43 % anser att Folkhälsomyndigheten/Sveriges åtgärder har varit otillräckliga.

Figur 7

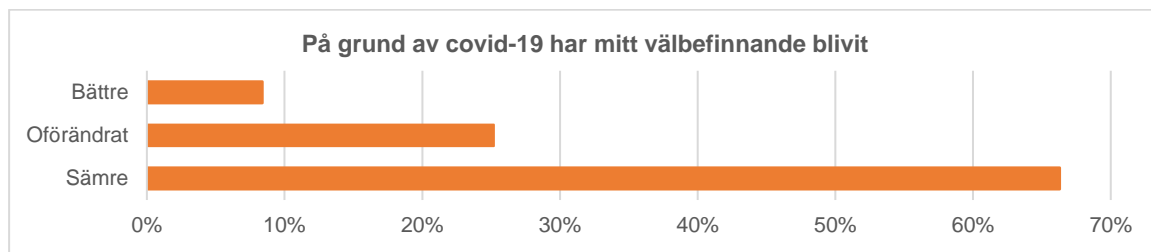
Resultatet visar att studenterna under pågående undersökningsperiod upplevde en förändring i sina sociala kontakter. Kontakten med familj, vänner och studiekamrater IRL har minskat. Allra mest har kontakten med studiekamrater IRL minskat (88 %). Därefter uppger 78 % att kontakt med vänner IRL har minskat. 55 % upplevde en minskad social kontakt med familj. Den minskade IRL-kontakten ser till viss del ut att ha kompenseras med ökad kontakt online.

Figur 8

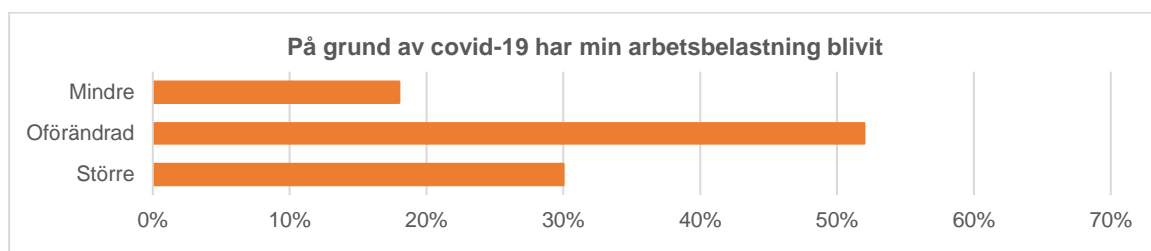
I enkäten ombads studenterna uppskatta hur de har upplevt sitt mående och välbefinnande under de senaste två veckorna (räknat från det datum då enkäten fylldes i). Majoriteten av studenterna har känt sig glada och på gott humör. Hälften har känt sig lugna och avslappnade. Knappt hälften har känt sig aktiva och kraftfulla, samt pigga och utvilade när de vaknat.

Resultatet bör betraktas som ett stickprov på hur respondenterna mådde vid det tillfrågade tillfället. Eftersom liknande mätningar inte genomförts innan omställningen till distansutbildning går det inte att jämföra med hur studenter upplever sitt mående under samma period i vanliga fall.

Figur 9

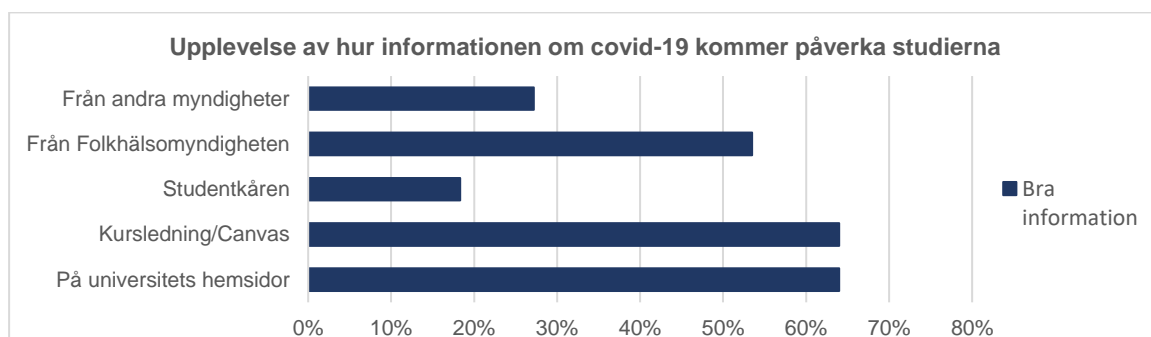
På frågan om huruvida covid-19 har påverkat välbefinnandet svarar 67 % av studenterna att deras välbefinnande har blivit sämre. Respondenter som är äldre än 40 år skattar sitt mående något bättre än yngre respondenter.

Figur 10

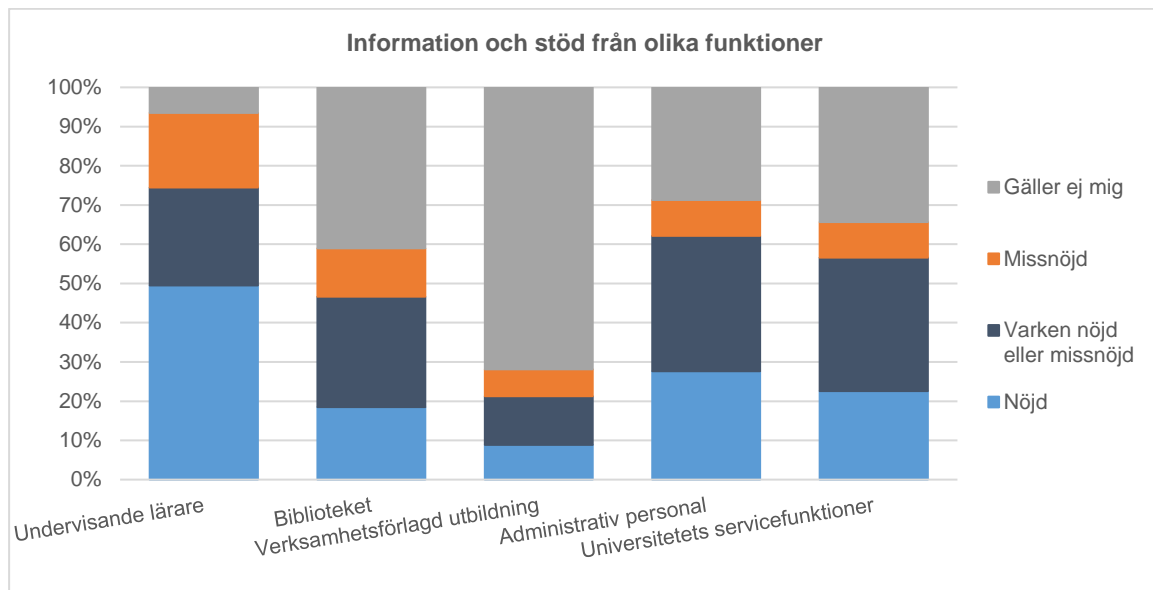
Resultatet efter att "ej applicerbart" tagits bort. Hälften av studenterna upplever att arbetsbelastningen är densamma. 30 % upplever att den har ökat.

Stöd och information

Figur 11

Resultatet visar att majoriteten av studenterna är nöjda med information på universitets hemsidor och från kursledning/Canvas samt från Folkhälsomyndigheten. 40 % svarar ”vet ej” på hur de upplever informationen från studentkåren. Det kan tyda på att de inte har eller har haft så mycket kontakt med studentkåren under aktuell period och/eller tidigare.

Figur 12

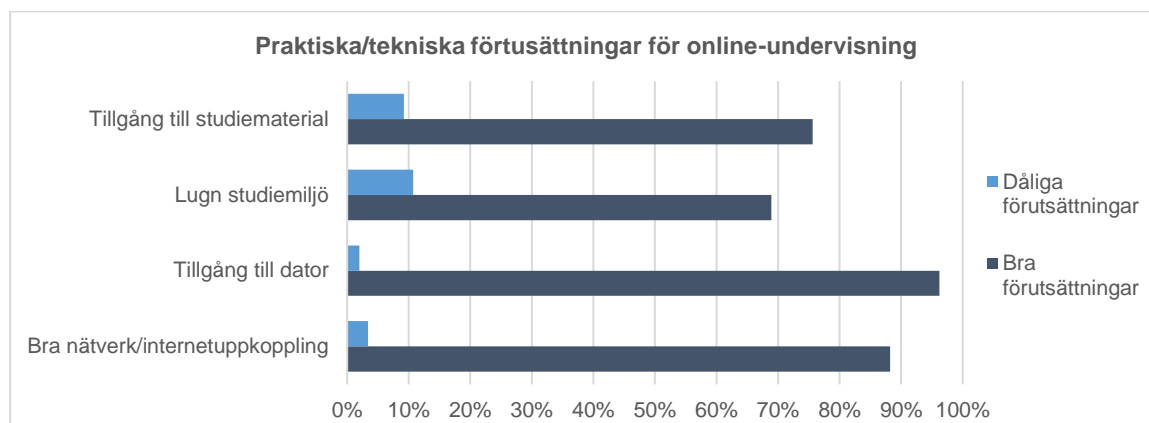
Studenterna är nöjda med stöd och information från undervisande lärare. I fritextsvaren förekommer önskemål från studenterna om att lärarna ska vara mer delaktiga och tillgängliga, samt att det är önskvärt att lärarna agerar enhetligt och ger tydlig information till studenterna om läget. En student kommenterar att det har varit mycket ”vecka till vecka” och att det hade varit önskvärt att lärarna strukturerade upp planering för att minska stressen för studenterna.

De flesta är varken nöjda eller missnöjda med stöd/info från administrativ personal samt universitetets servicefunktioner. I fritextsvaren efterfrågas tillgänglig personal, exempelvis vid behov av GU-kort för att kunna låna böcker. Internationella studenter uttrycker besvikelse över otydlig kommunikation och dess konsekvenser på deras ekonomi och kvaliteten på utbildningen.

Gällande biblioteket kommenterar studenterna att de hade önskat ”någon form av lösning för biblioteken vad gäller referenslitteratur”, samt att det hade varit bra om det vore möjligt att låna litteratur en kortare period.

Praktiska moment och verksamhetsförlagd utbildning var ej vanligt förekommande under undersökt period. Av de studenter som deltog i praktik/VFU är åsikterna spridda. I fritextfältet kommenterar några studenter att handledarna har varit stressade, svåra att få tag på, och att kommunikationen har varit dålig.

Utbildningens kvalitet

Figur 13

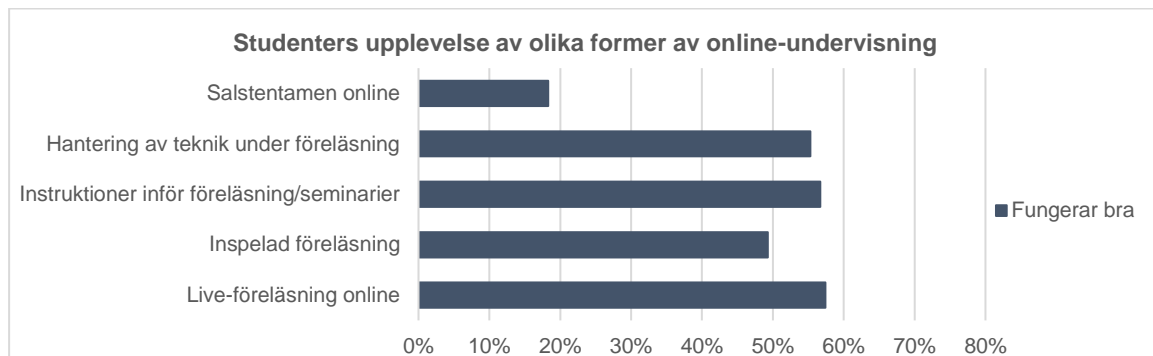
För de allra flesta studenterna verkar de praktiska och tekniska förutsättningarna fungera bra. Det finns dock ett fåtal studenter som svarar att de sällan eller aldrig har bra förutsättningar. I fritextsvaren kommenterar ett flertal studenter att de har upplevt att deras förutsättningar försämrats i och med att biblioteken under vårterminen har haft stängt eller begränsade öppettider. Det kan finnas en koppling mellan studenters behov av bibliotekets resurser för att kunna tillgodogöra sig utbildningen. Nedan följer några exempel på kommentarer som rör studiematerial och bibliotekets funktion för studierna:

- *Svårt med litteratur när man inte får gå in i läsesalen på biblioteket och sitta där. Ofta lång kö på litteratur – gör att man inte kan ta del av den.*
- *Tillgången till studiematerial har inte fungerat alls.*
- *Att beställa böcker har tagit mycket längre tid, jag har inte alltid fått boken i tid till kursmomentet.*
- *Jag saknar biblioteket väldigt mycket, har blivit tufft att motivera mig själv att börja med assignments.*
- *Det påverkar då biblioteket på pedagogen ej har öppet, då studentlitteraturen inte kan läsas på plats.*

Det förekommer också kommentarer från studenter som menar att vissa grupper har påverkats mer negativt än andra av omställningen. Några exempel är internationella studenter, föräldrar samt personer med lässvårigheter och/eller koncentrationssvårigheter. Den förändrade studiemiljön ställer krav på studenterna som de kan ha svårt att leva upp till utan stöttning från universitetet. Några exempel på kommentarer:

- *Jag som förälder har haft det väldigt tungt med hemma-studier.*
- *Jag har lässvårigheter och lättare koncentrationssvårigheter (ADHD-diagnos) och har haft extremt svårt med övergången till distans, varför jag nu är sjukskriven. Ingen av kurslitteraturen har för denna kurs funnits inläst och därmed tillgänglig för mig.*
- *Jag tycker att det inte har gjorts tillräckligt mycket för att hjälpa de mer sårbara studentgrupperna på mitt program (icke-svenskar, internationella studenter, framför allt de utanför EU). Denna grupp behöver uppmärksammas för att garantera att de får samma kvalitet på utbildningen som övriga studenter.*

Det finns dock exempel på kommentarer från föräldrar som anser att omställningen till distansundervisning underlättar deras studiemiljö, samt studenter som anser att distansundervisningen har förbättrat deras lärande (se figur 16).

Figur 14

Mer än hälften av respondenterna svarar att det har fungerat bra med live-föreläsningar online, att lärarna har hanterat tekniken under föreläsningen bra och att lärarna har gett bra instruktioner inför föreläsning/seminarium. Hälften av de svarande studenterna anser att de inspelade föreläsningarna har fungerat bra. 65 % uppger att de inte har haft någon salstentamen under aktuell period.

I enkäten gavs studenterna möjlighet att lämna förslag på hur distansundervisningen kan förbättras under nuvarande förhållanden. Några av förslagen rör lärares tekniska kompetens och pedagogiska färdigheter:

- *Lärare behöver jobba med retoriken för att hålla bra föreläsningar online där det krävs mer fokus.*
- *Lärare borde få administrativ hjälp med att utveckla sin tekniska kompetens.*
- *Det är tydligt att ingen av lärarna har tidigare erfarenhet av online-föreläsning och online-handledning. Det är rörigt och svårt för alla inblandade.*

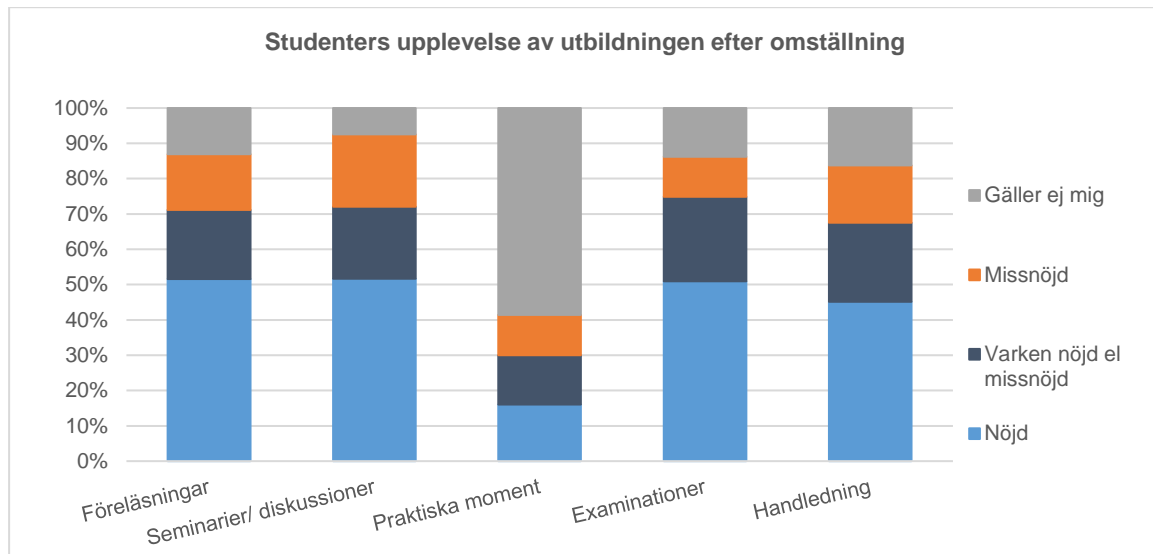
Andra förslag innehåller önskemål om att lärare ska agera mer enhetligt och att det ska finnas en tydlig struktur i undervisningen:

- *Alla föreläsningar borde finnas inspelade och tillgängliga på Canvas.*
- *Ibland är det svårt att hitta länken till zoom-föreläsningen då lärarna inte har ett enhetligt system.*
- *De förinspelade föreläsningarna som ligger på Canvas borde ha MP3fil och PP i samma så att man inte behöver ha två flikar uppe samtidigt.*
- *Bra om det är tydligt när man ska byta sida i PP.*

Ytterligare förslag handlar om att utveckla undervisningen i syfte att förbättra studiemiljön (exempelvis underlätta fokus) och studenters lärande:

- *Det vore bra med ett diskussionsforum där studenter kan göra kritiska reflektioner och att lärare/föreläsare/handledare finns tillgängliga i diskussionsforumet.*
- *Att lägga ut förinspelade föreläsningar är tråkigt och oinspirerande. Det är svårt att fokusera när det inte sker någon interaktion.*

- *Onlinemöten tär mer på koncentrationen än salsundervisning. Det kan vara en idé att ha kortare föreläsningar för att ge bättre utrymme för återhämtning.*
- *Korta ner förinspelade föreläsningar till max 45 minuter och dela hellre upp dessa i fler delar.*

Figur 15

När studenterna ombads skatta sin upplevelse av utbildningen efter omställningen svarade hälften av respondenterna att de var nöjda med examinationer, seminarier/diskussioner och föreläsningar. 45 % var nöjda med handledning. Praktiska moment var inte vanligt förekommande under tillfrågad period, vilket kan förklara varför andelen nöjda studenter är låg.

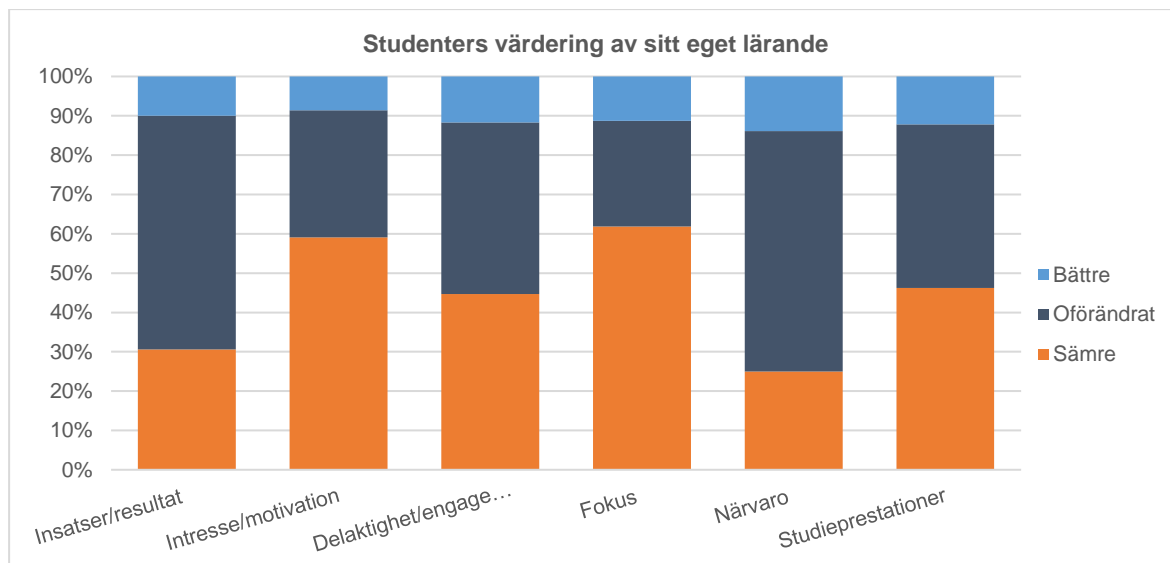
I enkäten pekar kommentarerna från studenterna på skilda upplevelser av omställningen. Vissa upplever omställningen som positiv, medan andra är negativa. Nedan följer några exempel på positiva kommentarer:

- *Jag är jättenöjd med att kurserna har blivit genomförda på så bra sätt. Många fler hade sökt sig till universiteten om distansutbildningar var tillgängliga i större utsträckning.*
- *Online-studier borde ha ett bättre rykte. Jag hoppas få se mer av detta eller en hybridform i framtiden.*
- *Föredömligt agerande och implementering av Zoom och andra plattformar. Det grillades lite från lärarna i början men jag tror även dem efter ett par månader insett fördelarna.*
- *Hoppas innerligt att studien möjliggör fler distansstudier och att dessa då kan förbättras.*

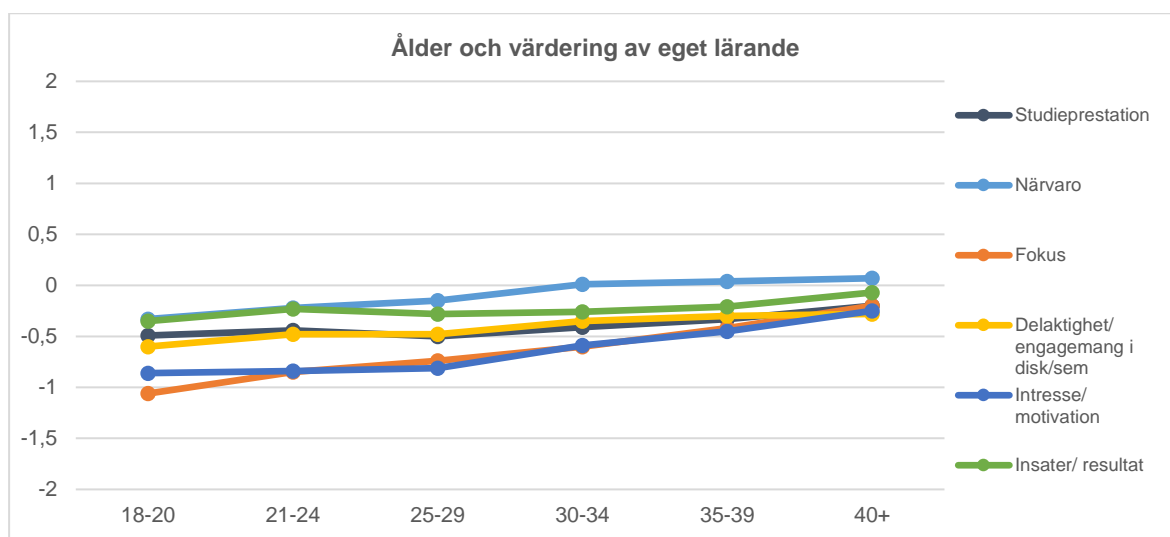
En student beskriver att hen upplevt att det är svårt med gruppdiskussioner över Zoom om det är fler än fyra deltagare. En annan student kommenterar att handledning online ”inte är så bra som face to face”. Vissa studenter beskriver att de saknar live-föreläsningar, då möjligheten att ställa frågor är begränsad vid inspelade föreläsningar. Andra lyfter att live-föreläsningar behövs för att upprätthålla motivationen med studierna.

Studenternas lärande

I enkäten ställdes ett antal frågor där studenterna fick värdera sitt eget lärande och lärandesituation sedan omställningen till distansundervisning.

Figur 16

Figur 17

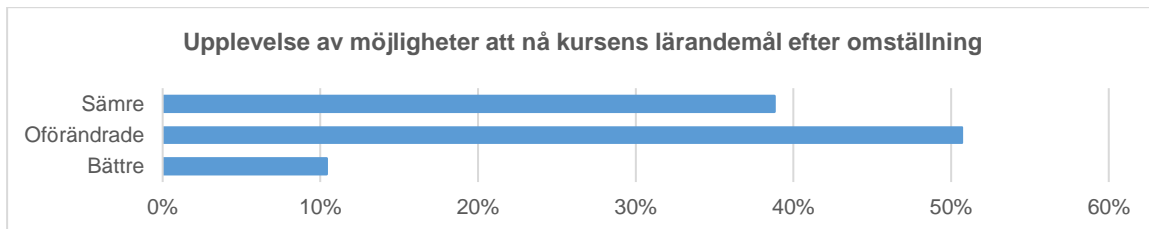
45 % av de svarande studenterna upplevde att deras delaktighet i diskussioner/seminarier försämrats. Resultatet ligger i linje med vad lärarna svarar om studenternas lärande i den enkätundersökning som gjordes parallellt med studentenkäten under våren 2020.

Majoriteten av de svarande studenterna upplevde att fokus på föreläsningar/seminarier försämrats, samt att intresse/motivation för studierna försämrats. Ingen större skillnad gällande insatser/resultat och närvaro syns. Även detta resultat stämmer med lärares upplevelse av studenternas lärande.

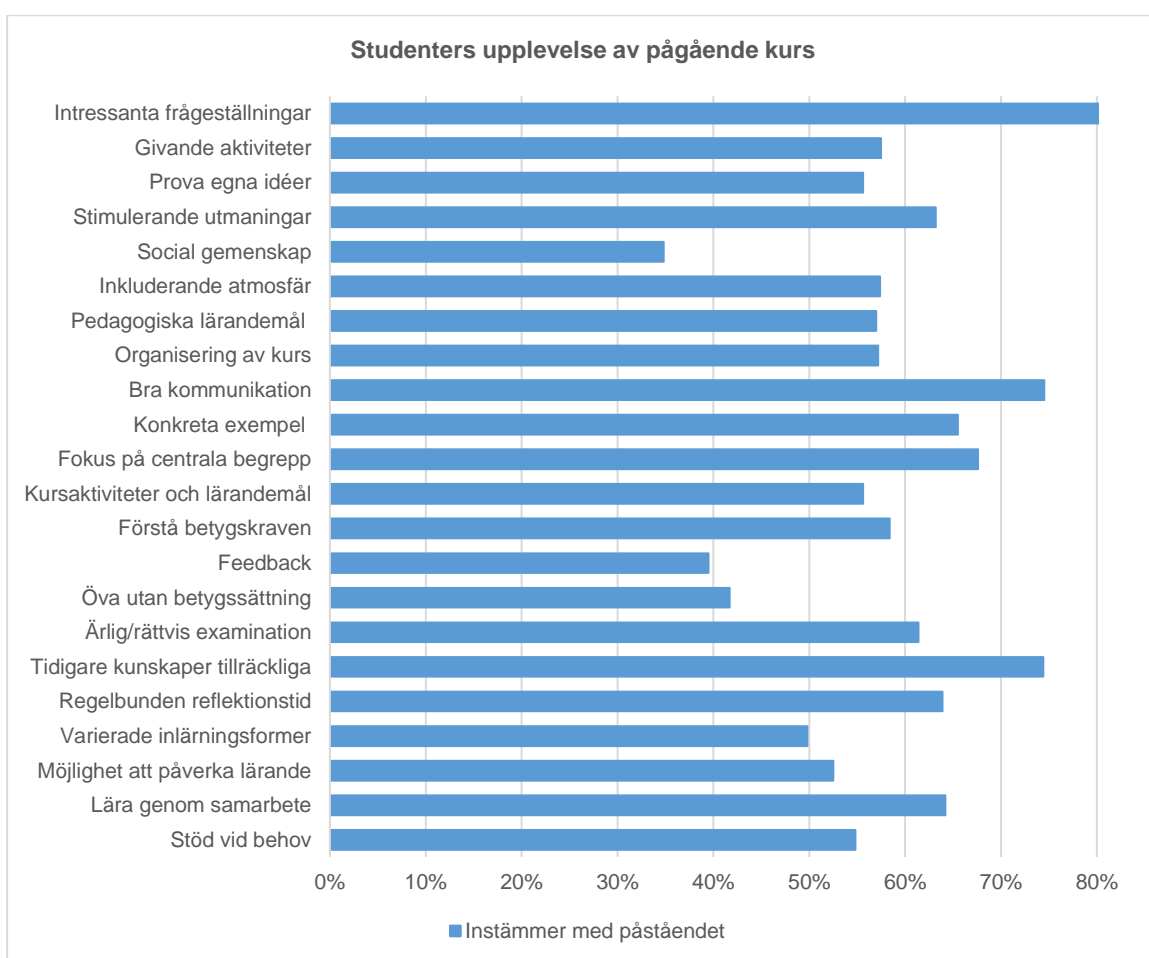
Ett fåtal studenter anser att distansundervisningen har blivit bättre. Exempelvis svarar 210 studenter (11 %) att de upplever att deras förutsättningar att hålla sig fokuserade under föreläsningar och

seminarier har blivit bättre. Även om de utgör en minoritet så talar siffrorna för att distansstudier passar vissa bättre och andra sämre.

Studenternas värdering av sitt lärande ser ut att skilja sig åt beroende på ålder. Äldre studenter förefaller skatta sitt lärande som något mer stabilt än de yngre studenterna. De yngre studenterna tycks i högre grad än de äldre uppleva att det är svårt att upprätthålla fokus samt intresse/motivation.

Figur 18

Figur 19

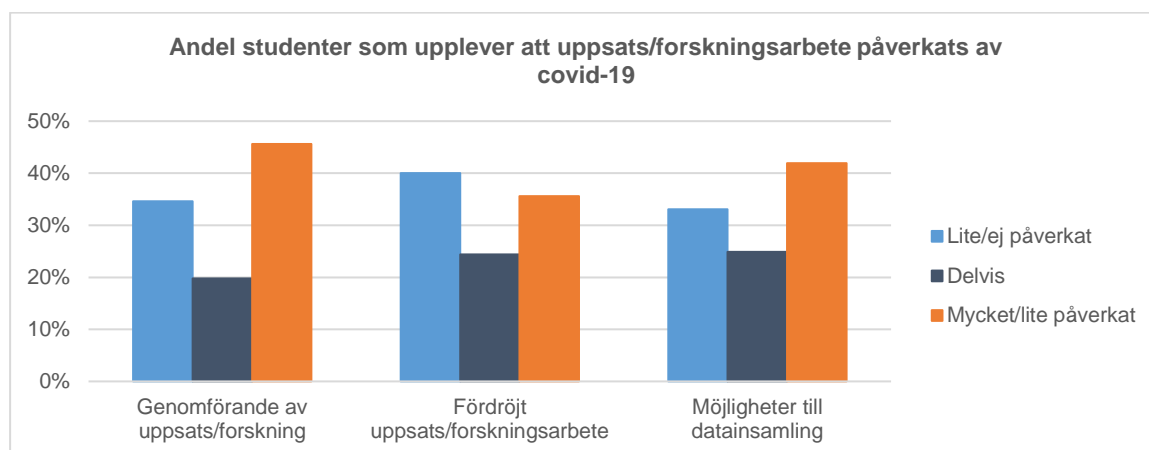
I enkäten ombads studenterna tänka på den kurs de studerade på för tillfället och ta ställning till om påståendet om kursen stämde eller inte. I de flesta påståenden svarade fler än hälften av respondenterna att påståendet stämde. Undantagen gäller studenters upplevelse av:

- varierade inlärningsformer (50 % positiva svar)
- att få öva och få feedback utan att någon betygssättning görs (42 % svarade att påstående stämde),
- att få regelbunden feedback som hjälper studenten att se sina framsteg (39,5 % svarade positivt),
- upplevelsen av social gemenskap med andra i kursen (35 % positiva svar).

I dessa frågor gjordes ingen jämförelse med innan omläggningen. Det går därför inte att säga något om hur studenterna i vanliga fall skattar sin lärmiljö i dessa avseenden. Men resultatet på frågan om upplevelse av sociala kontakter (figur 7) visar att studenters umgänge med andra studenter IRL har minskat med 88 % under omläggningen. Närmare 60 % av de svarande studenterna uppgav att deras kontakt med studiekamrater online har ökat. Möjligtvis upplever inte studenterna att online-kontakten lever upp till samma nivå av social gemenskap som uppstår vid kontakt IRL. I vilket fall vore det intressant i utvecklingssynpunkt att följa studenternas upplevelse av lärmiljön över tid både under och efter pandemin.

Uppsats/forskningsarbete och VFU/praktik

Av 1907 respondenter uppgav 41 personer att de studerade på forskarutbildning på frågan om de studerade program eller kurs. 311 studenter uppgav att de under tillfrågad period skrev uppsats på kandidat- eller mastersnivå. Majoriteten av de svarande studenterna studerade på termin 1-6. 13 % av respondenterna studerade på termin 7-12.

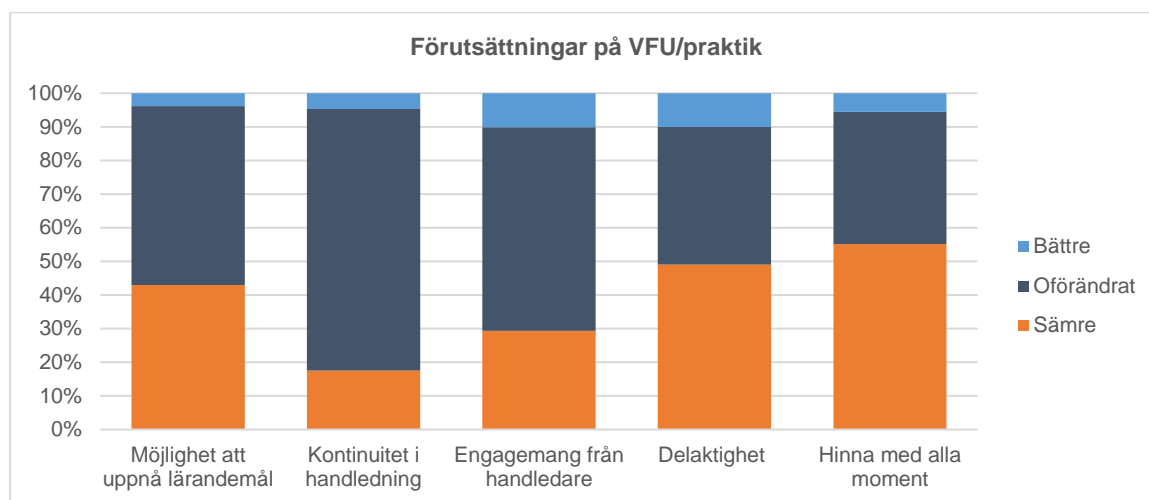

Figur 20

På frågorna om uppsats/forskningsarbete svarade som högst 341 studenter. Majoriteten av respondenterna tycks uppleva att uppsats/forskningsarbetet på ett eller annat sätt har påverkats av covid-19.

Gällande verksamhetsförlagd utbildning (VFU) svarade 111 personer (6 %) att de hade varit på VFU under den senaste månaden då enkäten genomfördes. Frågor ställdes kring oro för att bli smittad eller smitta andra, samt om studenterna upplevt eventuell påverkan på den verksamhetsförlagda utbildningen på grund av den rådande situationen. 70 % svarade att de var oroliga för att smitta andra och/eller bidra till smittspridning. En lägre andel av studenterna (42 %) angav att de var mindre

oroliga för att själva bli smittade. 8 personer (7 %) hade hoppat över dagar på VFU/praktik av rädsla för att bli smittade.

Figur 21

Förutsättningar på VFU/praktik ser ut att ha försämrats främst gällande möjligheten att hinna med alla moment samt möjligheten att delta. Dessa faktorer kan i sin tur tänkas ha påverkat studenternas upplevelse av möjlighet att uppnå lärandemål. Gällande handledning uppger majoriteten av de svarande studenterna att läget inte förändrats nämnvärt.

I fritextfältet beskriver vissa studenter att de genomfört sin VFU på distans. Några uttrycker besvikelse över att ha missat viktiga moment då de på grund av smittorisken tvingades vara mer frånvarande. Andra beskriver att VFU: n har "räddat hela terminen", att det har fungerat mycket bra och gått som planerat. En student beskriver de problem som uppstod under sin praktikperiod: studenten var utomlands och tvingades åka hem. Efter hemkomst hade studenten svårt att få tag i sin handledare och få nya uppgifter att arbeta med.

För- och nackdelar med distansundervisning

I slutet av enkäten ombads studenterna svara på vilka eventuella för- och nackdelar de ser med undervisning på distans. Studenternas upplevelser skiljer sig mycket åt, och en del av det som vissa betraktar som fördelar ser andra som nackdelar och vice versa.

Bland fördelarna är flexibilitet ett vanligt förekommande ord. Möjligheten att själv få planera och genomföra sina studier beskrivs som positivt. Flera studenter nämner minskad pendling och förflyttning som en fördel, samt att den minskade restiden bidragit till ökad tid för läsning och studier. Det förekommer dock kommentarer från studenter med lässvårigheter och/eller koncentrationsproblem om att just den ökade lästiden har fungerat dåligt för dem. En student skriver: "Även om vi har mer tid till att läsa så saknas det motivation till att göra det." En annan student beskriver att hen varit tvungen att pausa studierna och börjat arbeta istället då "online-undervisning/distansstudier inte fungerade" för hen.

Vissa studenter nämner ekonomiska fördelar med distansstudierna, exempelvis att de sparat pengar på att inte resa eller äta ute. Miljömässiga fördelar tas också upp. En student skriver: "Fortsätter gärna med studier via internet, bättre för mig personligen och även bättre för miljön i stort. Det är år 2020 - inte behöver vi traditionell katederundervisning längre?". Andra fördelar som nämns är exempelvis att

distansstudier kan fungera bra för studenter som har barn, då de kan spendera mer tid hemma. Samtidigt vittnar andra studenter med barn om motsatsen.

Bland nackdelarna handlar kommentarerna främst om brist på motivation, koncentrationssvårigheter och upplevelse av ofrivillig ensamhet. De svarande studenterna tycks anse att det har varit svårt att upprätthålla rutiner, studera disciplinerat och vara engagerade i studierna. En student skriver: "Svårt att fokusera. Otroligt ensamt. Svårt när ens hemmiljö inte är lugn". En annan student kommenterar att nedstängningen av vanligtvis tillgängliga och lugna studiemiljöer (exempelvis biblioteket) har orsakat mycket ångest och stress och att det i sin tur har påverkat studentens motivation och studieprestationer.

Studenterna förefaller uppleva att det är svårt att skapa/upprätthålla kontakter med studiekamrater och lärare. En student skriver: "Svårt att koncentrera sig, isolerad socialt, högre tröskel att interagera med läraren". Den uteblivna socialiseringen verkar påverka upplevelsen av mening och motivation.

Utvecklingsarbete

Omställningen till distansundervisning under vårterminen 2020 genomfördes för att minska smittspridningen av covid-19. Syftet med omställning till distansundervisning var således inte att höja kvaliteten i undervisningen.

Studentenkäten genomfördes i syfte att följa upp studenternas upplevelse av omställningen och för att lära av erfarenheterna inför framtiden. Resultaten kan förhoppningsvis användas för att höja kvaliteten på digitala undervisningsmoment. Det finns också mycket att lära av våren 2020 som på sikt kan leda till en kvalitetshöjning av undervisning och lärande generellt. Rapporten ger upphov till olika teman att diskutera ur ett kvalitetsperspektiv. Det gäller såväl praktiska pedagogiska verktyg som mer övergripande strukturella frågor om utbildningsorganisation och lärmiljö.

Hälsöfrämjande och förebyggande arbete för en god studie- och lärmiljö

Majoriteten av de svarande studenterna upplever att deras välbefinnande har blivit sämre sedan omställningen. Resultatet visar att studenterna under pågående undersökningsperiod upplevde en förändring i sociala kontakt med olika kategorier. Allra mest har kontakten med studiekamrater IRL minskat (88 %). Den reducerade fysiska kontakten syftade till att minska smittspridningen av covid-19 och fyllde på så vis sin funktion. Likväl kan minskade kontakten med studiekamrater IRL tänkas ha påverkat studenternas upplevelse av social gemenskap. Möjligtvis kan utebliven social gemenskap inverka på studenternas motivation.

I fritextsvar framkommer att flertalet studenter upplever att deras studiemiljö försämrats till följd av distansundervisningen. En student skriver att hen har blivit deprimerad av isoleringen. En annan student skriver "Det sociala och möjligheten att diskutera kursens innehåll med kurskamrater och lärare har helt försvunnit".

Samtidigt finns det exempel på studenter som skattar sin studiemiljö som bättre till följd av distansundervisningen. Exempelvis svarar 11 % av respondenterna att de upplever att deras förutsättningar att hålla sig fokuserade under föreläsningar och seminarier har blivit bättre (se figur 16). 10 % upplever att deras möjligheter att nå kursens lärandemål har blivit bättre (figur 18). Även om de utgör en minoritet så talar siffrorna för att distansstudier passar vissa bättre och andra sämre.

Utifrån resultatet är följande frågor av intresse för kommande utvecklingsarbete:

- På vilket sätt kan social gemenskap främjas via digitala verktyg?
- Vilka aktiviteter är mest prioriterade för att främja interaktion såväl mellan lärare och studenter och studenter emellan för att främja lärande, social gemenskap och trygghet i studiemiljön?
- Hur kan fakulteten stödja arbetet för att snabbt utveckla en större upplevelse av delaktighet, trygghet och social inkludering?

Fakulteten vill föra ut resultaten snabbt och i olika kanaler, bland annat genom att återföra resultaten till utbildningsansvariga och prefekter samt diskutera på höstens kvalitetsseminarium. Av särskild vikt i återföringen är att betona betydelsen av interaktiva moment i den digitala undervisningen. Samt att sprida goda exempel på hur studenter kan ges möjlighet att interagera såväl med lärare som med varandra. Några tänkbara sätt att förbättra den sociala gemenskapen kan vara att uppmuntra studenter att ta kontakt med varandra, att skapa forum för studenterna där de känner sig trygga och har möjlighet att ställa frågor och diskutera, att ge återkoppling ofta, samt hitta aktiviteter som ökar interaktion och gruppkänsla.

Kvalitetsarbete – ge varierade förutsättningar och kontinuerlig återkoppling

I enkäten framkommer skillnader i studenters förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Att utbildningar behöver ha varierade undervisningsformer för att passa studenter med olika förutsättningar framträder tydligt i enkäten. Det som vissa upplever som fördelar upplever andra som nackdelar. Det finns inga "gyllene undervisningsmetoder" som passar alla. Därför behövs variation.

Under pågående pandemi är möjligheten att variera med att vara fysiskt i lokalerna inte aktuell, men den digitala lärmiljön kan och behöver vara varierad. Under en så extrem och snabb omställning som pandemin har orsakat har mycket av lärarnas energi gått åt till att hitta och lära sig tekniska lösningar. Det finns en uppenbar risk att större fokus på att lära sig ny teknik leder till mindre fokus på att utveckla den övergripande studentcentrerade lärmiljön på kursen så att den främjar alla studenters förutsättningar för lärande. I de frågor som ställdes om hur studenterna upplevt den specifika kursens lärmiljö (se figur 19) var det fyra områden som identifierades som mindre utvecklade än övriga:

1. varierade inlärningsformer
2. att få öva och få feedback utan att någon betygssättning görs
3. att få regelbunden feedback som hjälper studenten att se sina framsteg
4. upplevelsen av social gemenskap med andra i kursen

Fritextsvaren visar också att ett flertal studenter upplevt att deras praktiska/tekniska förutsättningar försämrats i och med att biblioteken under vårterminen har haft stängt eller begränsade öppettider. Svaren pekar vidare på att vissa studenter har påverkats mer negativt än andra av omställningen. Internationella studenter, föräldrar samt personer med lässvårigheter och/eller koncentrationssvårigheter är exempel på utsatta grupper. Resultatet indikerar också att äldre studenter (40+) tycks ha haft lättare att hantera omställningen än yngre studenter. Den digitala lärmiljön behöver således generellt utvecklas så att den blir mer varierad och tillgänglig och stödjer studenters olika behov.

Utifrån resultatet är följande utvecklingsområden av intresse:

- Initiera en dialog med universitetsbiblioteket om behovet av bättre e-tillgänglighet avseende referens- och kurslitteratur

- Diskutera tillsammans med institutionerna olika dimensioner i lärmiljön med särskild utgångspunkt i frågorna i figur 19.
- Undersök om frågorna i figur 19 är ett lämpligt kartläggningsverktyg i kursutveckling och i det systematiska kvalitetsarbetet.

Underlätta studenters lärande

Återkommande i studenternas fritextsvar är att omställningen lett till bristande motivation och koncentration. I enkäten ger studenterna flera förslag på hur undervisningen kan utvecklas så att motivation och fokus kan öka:

- Minska ned föreläsningstiden och komplettera med möjligheter att ställa frågor och diskutera i direkt anslutning till föreläsningen.
- Inspelade korta föreläsningar kan användas som underlag till seminarier/diskussioner.
- Mindre grupper ökar delaktigheten.
- Bra med mer interaktiva moment som håller fokus uppe.
- Struktur och tydlighet är extra viktigt vid digital undervisning.
- Planering och efterarbete krävs för att samla upp tankar och reflektioner.

För att möjliggöra pedagogisk utveckling föreslår studenterna även ökat tekniskt stöd till lärarna.

En möjlig ingång i utvecklingsarbetet är att utgå från de fyra områdena (figur 19) som identifierades som svagare än övriga som utvecklingsområden framöver.